

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЕТНОКУЛЬТУРОЛОГІЯ» Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) Спеціальність: <u>ЖЗ Туризм та рекреація</u> Рік навчання: <u>1-й</u>, семестр <u>1-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>4 кредити</u> Назва кафедри: <u>української та іноземних мов</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	к.філол.н., ст.викл. Юмачікова Олена Михайлівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	olena2chechel@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Українська мова та етнокультурологія» є обов'язковою компонентою ОПП.

Загальний обсяг дисципліни 120 год: лекції – 14 год; практичні заняття – 26 год, самостійна робота – 80 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – екзамен.

Під час вивчення дисципліни можуть використовуватися знання, отримані з дисциплін шкільного курсу: «Туристичне краєзнавство», «Філософія», «Основи туризмознавства».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися під час вивчення дисциплін: «Іноземна мова», «Кулінарна етнологія», «Комунікативний менеджмент», «Організація екскурсійної діяльності», «Комунікативний менеджмент», «Історія України», «Світова культура та мистецтво», при підготовці до атестаційного екзамену та захисті кваліфікаційної роботи.

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Українська мова та етнокультурологія» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти здатності використовувати знання з української мови, етнології, культурології у повсякденному житті, у процесі навчання та професійної діяльності, що передбачає застосування певних теорій і методів для створення та просування автентичних туристичних продуктів,

розробки екскурсійних маршрутів й ефективної комунікації з туристами, враховуючи етнокультурні особливості Вінниччини.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Українська мова та етнологія» є формування високого рівня комунікативної культури майбутнього фахівця у сфері туризму та рекреації, здатного ефективно спілкуватися з туристами та створювати унікальні туристичні продукти. Дисципліна має на меті надати студентам уявлення про самобутність української етнічної картини світу, зокрема Вінницького регіону, а також навчити інтерпретувати етнокультурні явища як ключовий елемент для організації та забезпечення якісного обслуговування в сфері сільського (зеленого) туризму.

Завдання вивчення дисципліни

Завданнями вивчення дисципліни «Українська мова та етнологія» є опанування теоретичних основ української мови та етнології, а також розуміння їхнього значення для розвитку туризму Вінниччини; засвоєння знань про етнологічну специфіку Вінницького краю та використання їх для створення туристичних продуктів; формування уявлення про етнографію регіону крізь призму лексичної, фразеологічної та пареміологічної систем української мови; набуття вмінь і навичок етнолінгвістичного аналізу та використання цих знань для розробки екскурсійних програм; формування навичок комунікативно виправданого користування українською мовою в різних ситуаціях спілкування з туристами, зокрема використання українського мовного етикету; розвиток вміння сприймати українську мову як мистецьке явище, що допомагає створювати емоційно насичені розповіді про культурні й природні пам'ятки; усвідомлення ролі державної мови у професійній діяльності, що є важливим для підтримки національної ідентичності.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму та рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність зберігати й примножувати моральні, культурні, наукові цінності, а також досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу й суспільство, у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку й ведення здорового способу життя.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні компетентності (ФК):

СК07. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати й організовувати споживання туристичного продукту.

СК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати й систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

СК13. Здатність до співпраці з діловими партнерами й клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

СК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості інших культур, поваги до різноманітності й мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПР7. Розробляти, просувати й реалізовувати туристичний продукт.

ПР11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПР12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills) такі як: комунікативність (робота з інформаційними джерелами), лідерські навички (реалізуються через створення здобувачами презентаційних матеріалів, написання індивідуальних завдань на задану тематику, презентування та обговорення індивідуальних завдань у групі).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ пор.	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Вступ. Культура та етнос. Мова як найважливіша етнічна ознака й виразник національної культури.	2	2	6
2	Феномен української культури. Генеза українського народу й української мови.	2	2	6
3	Українські діалекти як історична основа української літературної мови. Етнографічні регіони й діалекти	2	2	6
4	Українська літературна мова від найдавніших часів до сучасності: ознаки й функціональні різновиди	2	2	6
5	Науковий стиль сучасної української літературної мови		2	8
6	Офіційно-діловий стиль сучасної української літературної мови		2	8
7	Мовленнєва комунікація. Культура мовлення як елемент загальної культури людини	2	2	6
8	Підсумкова контрольна робота (тест)		2	-
9	Українська лексикологія та фразеологія, їхні одиниці як константи української етнокультури	2	2	8
10	Графіка. Орфографія		2	10
11	Національні традиції сучасної української морфології	2	2	6
12	Питання синтаксису української мови. Українська пунктуація		2	10
13	Підсумкова контрольна робота (тест)		2	-
	Усього	14	26	80

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочою програмою навчальної дисципліни для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів

контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Термін виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних і практичних занять	20	щотижнево	Усне та письмове опитування, виконання вправ, обговорення проблемних питань
2	Вивчення питань, що виносяться на самостійне опрацювання	10	щотижнево	Усне та письмове опитування, обговорення проблемних питань
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	30	2 рази	Захист індивідуального завдання, обговорення, виступ з презентацією
4	Підготовка до контрольних заходів	20	2 рази	Усне та письмове опитування, тестування у системі СОКРАТ та MOODLE
Разом		80		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Грищенко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посібн. Вінниця : НОВА КНИГА, 2020. 472 с.
2. Данилюк І. Етнокультурна психологія: історія та сучасність : монографія. Київ : АртЕк, 2019. 432 с.
3. Закович М. Культурологія: українська та зарубіжна культура [Електронний ресурс]. URL: http://www.ebk.net.ua/Book/cultural_science/zakovich_kulturologiya/part3/321.htm

4. Іванишин В. Українська ідея. Вибрані твори. Тернопіль: Крила, 2021. 928 с.
5. Історія цивілізації. Україна. Т. 2. Від Русі до Галицького князівства (900–1256) / упоряд. О. Черненко. Харків: Фоліо, 2021. 590 с.
6. Логвиненко Б., Тітарова Д. Ким ми є? Національні спільноти та корінні народи України. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 672 с.
7. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови : підручник. Київ : Вища школа, 2020. 462 с.
8. Олійник О. Б. Світ українського слова : навчальний посібник. Київ : Хрещатик, 2019. 416 с.
9. Сабадаш Ю. С., Нікольченко Ю. М., Дабло Л. Г. Історія української культури. Київ: Ліра-К, 2021. 230 с.
10. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови: Модульний курс : навч. посібник. Київ : Алерта, 2020. 284 с.
11. Юмачікова О. М., Кравець Р. А., Холод І. В. Українська мова та етнокультурологія : навчальний посібник до практичних занять для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальностей аграрного профілю. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2025. 351 с.

Додаткова література

- 1 ДСТУ 8302:2015 Національний стандарт України. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. [Чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.
2. Жовтобрюх М. А. Слово мовлене (Українська літературна мова). Київ : Знання, 2017. 46 с.
3. Історія українського правопису XVI–XX століття: хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2021. 582 с.
4. Нечай-Велкова Н. Основні напрями формування етнокультурної компетентності як чинника європеїзації України. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. № 68, Т. 2. С. 82–85.
5. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. Київ : Наукова думка, 2018. 200 с.
6. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. Київ : Либідь, 2021. 248 с.
7. Українська мова у XX сторіччі: історія лінгвоциту : док. і матеріали / упоряд. Л. Масенко та ін. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська акад.», 2020. 399 с.
8. Юмачікова О. М. Науковий гуманітарний текст у типології текстових одиниць. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського, серія «Філологія. Журналістика». 2022. Т. 33 (72). № 2. Ч. 1. С. 265–270. URI: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/31233.pdf>.
9. Юмачікова О.М. Особливості використання традиційних методів розвитку лексичної компетенції на заняттях з української мови у сучасному

аграрному виші. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2024. № 6 (226). С. 63–67. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.307833>.

10. Юмачикова О.М. Інноваційні методи розвитку лексичної компетенції як однієї з основ культури професійного мовлення здобувачів аграрної вищої освіти. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2024. № 7 (227). С. 94–98. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.308747>.

11. Reznik, N., Yumachikova, O., Havryliuk, Y., Shevchenko, N., & Mazur, K. (2025). The phenomenon of paronymy in contemporary Ukrainian economic terminology as a destabilising factor in professional communication. *International Journal of Philology*. 29(1), P. 82–100. DOI: <https://doi.org/10.31548/philolog/1.2025.82>

12. Yumachikova O.M. Interactive horizons of Ukrainian studies: the potential of Wordwall, Padlet and Mentimeter in teaching Ukrainian language for non-philology institutions of higher education. *Bulletin of Science and Education. Series «Philology», Series «Pedagogy», Series «Sociology», Series «Culture and Art», Series «History and Archeology»*. Kyiv, 2025. Issue No 7(37) 2025. С. 657–668. DOI: [10.52058/2786-6165-2025-7\(37\)-100-119](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-7(37)-100-119).

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека «Культура України». Електронний ресурс. URL: <http://elib.nplu.org/>

2. Е-бібліотека. Мистецтвознавство. Електронний ресурс. URL: http://www.etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1775&Itemid=440

3. Електронна бібліотека «Україніка». Електронний ресурс. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB>

4. «Ізборник» – Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. Електронний ресурс. URL: <http://litopys.org.ua/>

5. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні; Інститут української мови. 2019. 282 с. Електронний ресурс. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

6. Visit Ukraine. Електронний ресурс. URL: <https://visitukraine.today/uk/>

7. 7 чудес України. Електронний ресурс. URL: <http://7chudes.in.ua/>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

№ з/п	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у роботі на лекційних заняттях	4
	Участь у роботі на практичних заняттях	10
2	Виконання контрольних робіт, тестування	3
3	Захист словника основних термінів курсу	3
4	Оформлення папки індивідуальних навчально-дослідних завдань	5
5	Конспектування тем для самостійного опрацювання	5
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
	Участь у роботі на лекційних заняттях	3
6	Участь у роботі на практичних заняттях	11
7	Виконання контрольних робіт, тестування	3
8	Захист словника основних термінів курсу	3
9	Оформлення папки індивідуальних навчально-дослідних завдань	5
10	Конспектування тем для самостійного опрацювання	5
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до екзамену.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів, як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни